Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Odda

Emne: Bålbrenning visse dagar i året

Bygdelag: Odda

Oppskr. av: bonde Olav Ragde

Gard: Ragde

(adresse): Odda

G.nr. 27 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. 80 år gl.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det heiter bå bål og brese

2. Nei som regel ikkje, og her var det berre brukt å bresa, brenna bål Jonsokafta.

3. Nei.

4. Nei aldrig det eg kan hugsa

5. Nei dette er ukjent her.

6 Nei; heilt ukjent.

7. Nei " "

8. Dei brende bål berre Jonsokkvelden

9. Nei

10. Nei nokon bålbrenning for krøturi har det ikkje vore her det eg kan hugsa, men eg har høyrt gjete, at den tid det var mykje bjørn og udyr på stølane um sumra, at dei då brende bål for å halda udyri vekke.

11. Bålet vart tent um kvelden når krøturi var samla for å halda bjørnen vekke med natti

12. Jonsokbrese kveikte dei på når det føre te å myrkna.

13. Nei det var berre til bålet var utbrent

14134

Staden

14. Ja helst frå stader der det var fritt og ütsyn frå alle kantar og dertil var üfårleg for brand.

15. Ja; men eg kjenner ikkje til fleire tider.
16. Nei.
17. Nei; det er ütkjent.

Dei som steller med bålet og henne.

18. Ja det kan nokk henda, at det er med fleire bå men og kvinnor; men som regel er det helst born og halvaksne gutar som stelle med dette

19. Å ja, det kan nokk henda, der det hövs
20. Ja, som regel er det sa.

21. Ja, det kan og treffa; men ikkje ofte.
22. Nei det kjenner eg ikkje til.

Korleis dei bygde bålet.

23. Nei, det er ingen regel for dette, dei laga det etter som emne var.

24. Det mest brükte emne var og er fasver og rüs av skog som ligg lagleg til; bratte var eit bra gjevt emne. Ein gamal båt og ei tjöretünna var og gjev, dersom det var å få tak i.

25. Nei, ikkje vanleg; men i 1945 laga til eit veldigt bål på idratsplassen her i Odda, og då laga dei til ein figgür, som skulle fyrestilla ein stor bretsman, som dei hengde üpp yver bålet, som ogsa var veldigt stort og helaga av idretslaget og stor jubel av den store folkemengde som der var samla.

Korleis dei fekk bålvyrke

26. Nei som regel ikkje, dei drog ihop skogafeas ei god tid framføre, so bresen låg ferdig når Jonsokkvelden kom.

27. Som regel var det born og halvstyvingar som stelte med det, kvar frå sin stad bygdi rundt, og vart soleis frå ymse gjærd fora åt.

28. Ja det gjeng nokk på ymse vis, det og gamalt rusk og rask finst det nokon kvar plass, som er avlaust til brising

29. Nei, det kjenner eg ikkje til.

30. Nei.

Korleis bålet skulle vera.

31. Eg kjenner ikkje til andre bål her enn Jonsokbrising

32. Ja sjølvsagt var det gruet med største bålet

33. Ja det var ogso det gjævaste.

34. Nei det gildaste var og er når det brenn med med den største løgen.

35. Ja det kan nokk fyrekoma dersom dei har vyrke med mykje turrbrakke eller annan turr barved.

Kva bålet skulle tena til.

36. Nei det eg aldrig høyrt.

37. Eg kjenner ikkje til anna enn det som er meint under sp. nr. 10.

38. Nei, det er ogso ukjent; men det kan vel henda for moro skuld kanske

39. Nei det har eg ikkje det minste greida på. 14134

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Sjölve festen ved bålet

40. Nei ikkje ved bålet; men dei hadde som regel Jonsokleik ein annan stad t. d. inne på ein låve eller annan lagleg stad der born og ungdom leika seg.

41. Å ja det kan nokk vera; men elles har eg ingi greida på det

42. Nei; når bålet var utbrent gjekk folk derifrå

43. Nei det har aldrig vore i mi tid

44. Nei ikkje her, det eg veit.

45. Nei ikkje til vanleg; men det kan vel vera at einkvan gutungen prøvde for mora

46. Nei

47. Nei det har eg aldrig høyrt.

48. Eg kjenner ikkje til nokka skikkar utansum det vanlege

49. Eg trur skikkken i dag, berre er å halda på tradisjonen?

50. Ja. so lenge eg kan hugsa, har det vore på same vis.

51. Ja det er sanneleg ikkje godt å segja kva folk meinar, korkje um det eine eller det andre, det er sjølsagt berre ein gamal skikk, som har halde seg, utan at folk no bryr seg med å tenkja.

14134

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING